

mere Raavisning. — Selv om man maa erkjende en vis Berettigelse i den Anskuelse, at, naar begge Parter maatte være enige om at bibeholde Tiendeydelsen in natura, bør Lovgivningen ikke opstille nogen Hindring derfor, saa er det netop Udbytningsforholdene, som medføre, at man alligevel ikke kan herolige sig med den Betragtning. En større Tiendeyder kan muligens finde, at der ikke er Grund for ham til at søge Forandring i det tilvante Forhold, og skulde han paa den anden Side ønske det, kan Tiendens Størrelse bære de eventuelle Omkostninger ved en Konvertering; men dette vil have sin Bæmselighed med Hensyn til de ganske smaa Kornydelsers in natura, og disse vilde efter al Sandsynlighed altid forblive usforandrede, naar ikke en almindelig Konvertering paabydes. — Sluttelig skal jeg med Hensyn til det her behandlede Spørgsmaal endnu henlede Opmærksomheden paa en Sag, med Hensyn til hvilken en fuldstændig Ophævelse af Tiendeydelse in natura vil have en væsentlig Betydning, nemlig Præsternes Lønning med fast Gage, en Sag, som jo i mange Aar har staaget paa Dagsordenen, og som ventelig engang kommer til Afgjørelse. Et af de Punkter, som her have frembudt forskjellig Bæmselighed, er Spørgsmaalet om, hvorledes der eventuelt vil være at forholde med den fremtidige Oppebørsel af Præstetienden, og det er klart, at dette Forhold i høj Grad vil simplificeres, naar Præstetienden forinden overalt er overgaaet til en Pengeydelse.

I Henshold til det foranførte har jeg stillet **Ændringsforslaget Nr. 1.**

Da det maa anses givet, at Kapitelstarten ikke altid i de enkelte Tilfælde vil ækvivalere Kornydelsen in natura, idet enten Tiendetageren ser sig istand til at godtgjøre, at det af ham oppebaarne Tiendekorn hidtil har repræsenteret en større Værdi, end de paagældende Aars Kapitelstarter vilde give, eller Tiendeyderen kan paavise, at der ikke har kunnet opnaas en Betaling lig Kapitelstarten for det af ham leverede Tiendekorn, og der saaledes ved Konverteringen til Pengeydelse vil opstaa Tab til den ene eller til den anden Side, er det nødvendigt, at Loven sikrer den Part, som formener sig brøstholden, Erstatning og anviser ham den Fremgangsmaade, han vil have at følge for at opnaa denne. Opgaven maa i den Retning være at gjøre lige Skiel til begge Sider samt saavidt muligt søge den bestaaende faktiskke Tilstand opretholdt, og jeg kan derfor ikke billige, at Lovforslaget paa et enkelt Punkt gjør Indgreb heri ved at fastslaa, at Opmaalet ikke skal medtages ved Beregningen af Tiendens Størrelse, naar denne svares i Penge. Af Forhandlingerne i det andet Thing fremgaar det, at Tanken med at indsætte denne Bestemmelse i Loven nærmest har været den, at den gjældende Retts Regler om Berettigelsen til Opmaal og om Omfanget af denne Berettigelse ere urolsomme, og man er derfor gaaet den Vej at

tilintetgjøre hele Opmaalsretten. Jeg skal, uden at forbyde mig i Spørgsmaalets juridiske Side, blot herimod erindre, at man jo derved for det Første ubestridelig gjør Uret mod alle de Tiendetagere, som have en udtryffelig i Tiendeforeninger eller Kjendelser hjemlet kontraktmæssig Ret til Opmaalet, og dernæst kommer Lovgivningsmagten derved ind paa et Omraade, som altid er betydningsfuldt, men i Forhold, hvor der handles om kontraktmæssige Rettigheder mellem Mand og Mand, forfætteligt, nemlig det, at ville fastslaa, hvad der maa antages at ligge i den gjældende Ret. — Jeg mener, at Lovforslagets Opgave her bør være at lade den faktiskke Tilstand og det kontraktmæssige Forhold mellem Tiendetager og Tiendeyder uberørt, saaledes at Lovforslaget ikke griber forstyrrende ind i den bestaaende Ret, men lader de gjældende Regler om Retten til Opmaal forblive usforandrede, idet Parterne i Mangel af Enighed paa dette Punkt henvises til at søge Spørgsmaalet afgjort af Domstolene (**Ændringsforslagene Nr. 1, 16 og 17**). Kun med Hensyn til een Side af Sagen har jeg troet at burde henstille Bedtægelsen af en indskrænkende Bestemmelse, ved at foreslaa (**Ændringsforslaget Nr. 16 in fine**), at hvor Opmaal ikke hidtil har været ydet, skal Tiendetageren ikke kunne støtte en Fordring om Erstatning derpaa, at han har Ret til at forlange Opmaal; thi vel maa det erkjendes, at Retten til Opmaal ikke uden videre kan siges at være fortabt, fordi den ikke hidtil har været benyttet, men naar det erindres, at Hjemmelen for enhver Opmaalsret maa være ældre end 1852 (jfr. Lov af 14de April 1857 § 3), tror jeg ikke, at man ved den foreslaaede Bestemmelse gaar nogen Tiendetager for nær, medens en saadan udtryffelig Udtalelse i Loven vil affkære abstillige Tvivlsmaal og Retstrætter.

Det kan ikke dølges, at Lovforslagets øvrige Paragrafer, der gaa ud paa at fastsætte den Fremgangsmaade, Parterne ville have at følge i de ovenomtalte Erstatningsager, ere meget usuldstændige og i formel Henseende svage. Jeg har derfor søgt at omarbejde og supplere dem ved de nedenangførte **Ændringsforslag**, med Hensyn til hvilke mundtlig Motivering imidlertid tør anses at være tilstrækkelig.

Mindretallet (S. Jensen, Chr. Rasmussen og Strandkov) kan i enkelte Punkter ikke dele Anskuelse med Ørenbøll. Navnlig maa vi fastholde den Mening, at det er urigtigt at vedtage nye Lovbestemmelser, der saa at sige gaa udenom Knudepunkterne og derimod give Anvisning paa Domstolenes Afgjørelse; tværtimod mene vi, at det er en væsentlig Fordring til Loven, at den saavidt mulig ved Udelsagene afværger Processer, hvilket sidste Hensyn vi ei skjønt er stet Tyndest ved den foreslaaede **Ændring** under Nr. 16 og 17